

Hjo kommun

Rektorn vid gymnasieutbildningen

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn av gymnasieutbildningen
i Hjo kommun

Tillsyn i gymnasieutbildningen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Hjo kommun under vårterminen 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Gymnasieutbildningen besöktes av Skolinspektionen den 13 och 14 mars 2013.

Fakta om skolan

Gymnasieutbildningen i Hjo erbjuder introduktionsprogrammen individuellt alternativ, språkintröduktion och preparandutbildning. Utbildningen bedrivs i lokaler vid Hjo folkhögskola, ett par kilometer utanför Hjo centrum. Vid tiden för tillsynen går 9 elever på individuellt alternativ. Skolenheten har fyra lärare. Vid behov tjänstgör även lärare i kommunens grundskola inom gymnasieutbildningen för att skolan ska kunna erbjuda undervisning i fler ämnen. Verksamheten leds av en rektor som också är rektor för kommunens vuxenutbildning.

Skolan har inte gjort någon redovisning av elevernas kunskapsresultat.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att inte alla elever i behov av särskilt stöd får det stöd de behöver för att nå kunskapskraven eller för att komma tillrätta med andra svårigheter i skolsituationen. Skolan måste därför förbättra arbetet kring elever i behov av särskilt stöd. Som ett led i detta måste skolan bli bättre på att utarbeta och genomföra åtgärdsprogram som tydligt beskriver elevens behov, hur behoven ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Skolan måste också få en fungerande tillgång till elevhälsans olika kompetenser. Skolans samlade arbete kring särskilt stöd är av stor betydelse för elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen.

Rektorn vid gymnasieutbildningen måste ta ett större ansvar för att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Det systematiska kvalitetsarbetet måste utvecklas så att skolan får en bild av verksamhetens resultat i förhållande till de nationella målen för utbildningen. Detta är nödvändigt för att på ett systematiskt sätt kunna analysera resultaten och formulera åtgärder för att utveckla verksamheten. Rektor måste också i större utsträckning ta ansvar för att den pedagogiska personalen arbetar utifrån de nationella styrdokumenterna.

Vid Skolverkets utbildningsinspektion år 2006 bedömdes att det fanns brister i skolans arbete med uppföljning och utveckling av utbildningen. Det är anmärkningsvärt att Skolinspektionen finner liknande brister även vid denna tillsyn.

Skolan måste också utveckla arbetet med att ge eleverna inflytande över utbildningen. Elevernas inflytande över utbildningen fyller en viktig funktion i bland annat arbetet med att förverkliga de nationella mål för värdegrundsarbetet som uttrycks i läroplanen. Inflytandet är också en del i arbete med att anpassa undervisningen efter varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Vad gäller elevernas trygghet och studiero visar tillsynen inte annat än att skolan har fungerande rutiner för att upptäcka och komma tillrätta med kränkande behandling. Skolan måste dock utveckla ett mer målinriktat arbete för att förebygga och förhindra kränkningar. Ett viktigt inslag i detta är att upprätta en årlig plan mot kränkande behandling som har en sådan kvalitet att den kan vara ett effektivt verktyg i skolans förbyggande arbete.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hjo kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 8 juli 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Hjo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Utformningen av elevernas inflytande ska anges i planeringen av verksamheten.
- Det ska finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna, vid vilka frågor av betydelse för utbildningen behandlas.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Den närmare utformningen av inflytandet ska enligt skollagen anges i samband med planeringen av verksamheten. Vid varje skolenhet ska det finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för eleverna. Rektorn ansvarar för att det finns forum för samråd.

I den verksamhetsredogörelse som lämnats till Skolinspektionen inför tillsynen uppger rektorn att eleverna får inflytande över utbildningen genom att varje termin vara involverade i planeringen av sin egen utbildning. Lärarna uppger i intervju att eleverna får inflytande över undervisningen genom möjligheter att påverka till exempel redovisningsformer och vilka texter som ska användas.

I intervju med rektorn framkommer dock att det inte anges i planeringen av verksamheten hur elevernas inflytande ska vara utformat och att det inte heller finns något forum för samråd med eleverna.

Av utredningen framgår att utformningen av inflytandet inte anges i planeringen av verksamheten och att det inte finns något forum för samråd med eleverna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 9, 13 och 14 §§ skollagen

Trygghet och studiero

Bedömning

Hjo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Skolenheten ska ha en plan mot kränkande behandling som innehåller konkreta åtgärder som skolenheten avser att påbörja eller genomföra under det kommande året utifrån en aktuell kartläggning, och en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I verksamhetsredogörelsen uppger rektorn att det inte har förekommit några fall av kränkande behandling de senaste åren men att det finns rutiner för att hantera sådana situationer om de skulle uppstå. Skolan har också redovisat ett dokument med rutiner för rapport till rektor och huvudman om en elev anser sig utsatt för kränkande behandling. Lärarna uppger att skolan arbetar förebyggande mot kränkande behandling genom att ta hänsyn till den kunskap som finns om varje elevs erfarenheter och tänkande kring olika situationer.

I intervju med rektorn framkommer att det inte finns något direkt målinriktat arbete som bygger på en kartläggning av verksamhetens behov av åtgärder för att motverka kränkande behandling. Skolan har inte redovisat någon plan mot kränkande behandling. Rektorn och lärarna bekräftar i intervju att skolan inte har någon aktuell plan mot kränkande behandling.

Utredningen visar att skolan inte har någon aktuell plan mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Hjo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Eleverna ska få det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Rektor ska se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta enligt skollagen anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att en elev ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Enligt läroplanen har rektorn, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsan utformas så att elever som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder får detta.

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Rektor ska fatta beslut om åtgärdsprogram. Ett beslut om åtgärdsprogram kan överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. Enligt förvaltningslagen ska beslut som kan överklagas innehålla information om hur man kan överklaga beslutet.

Lärarna uppger att det finns elever som är i behov av särskilt stöd och att behoven inte alltid tillgodoses. Detta visar sig bland annat i att det finns elever som inte kommer att uppnå kunskapskraven, men som ändå inte har något åtgärdsprogram. Enligt lärarna är en av orsakerna till detta att skolan inte har haft tillgång till elevhälsans samtliga kompetenser. Lärarna bedömer också att de själva inte har den kompetens som krävs för att möta alla elevers behov av särskilt stöd. Rektorn bekräftar att det inte finns en fungerande tillgång till elevhälsa, och att lärarna därför i stor utsträckning har fått klara sig själva i arbetet med elever i behov av särskilt stöd.

Skolinspektionen har tagit del av exempel på åtgärdsprogram som är utarbetade vid skolan. Åtgärdsprogrammen saknar underskrift av behörig beslutsfattare. Åtgärdsprogrammen saknar också överklagandehänvisning. Rektorn och lärarna uppger att det är lärarna som ansvarar för att utarbeta åtgärdsprogram, men rätten att fatta beslut är inte delegerad till lärarna. De uppger också att rektorn godkänner åtgärdsprogram innan de verkställs. Rektorns godkännande framgår dock inte av de åtgärdsprogram Skolinspektionen har tagit del av.

De åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av beskriver elevens situation. Beskrivningarna har karaktären av utredande resonemang men leder, enligt Skolinspektionens bedömning, inte fram till några konkreta slutsatser om vad som är elevens behov. Åtgärdsprogrammen beskriver inte heller vilka konkreta åtgärder som skolan ska vidta för att tillgodose elevens behov. Ett exempel på detta är åtgärdsprogrammet anger att eleven "skall få användning för" sina kunskaper så ofta som möjligt. Programmet ger dock ingen konkret beskrivning av hur skolan ska arbeta för att åstadkomma detta. Det framgår inte heller, av de åtgärdsprogram Skolinspektionen har tagit del av, hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Tillsynen visar att eleverna inte alltid får det särskilda stöd som en utredning har visat att de behöver. Rektor fattar inte heller beslut om åtgärdsprogram i enlighet med författningarnas krav. Det förekommer också att åtgärdsprogram inte anger elevens behov, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8-9 §§ skollagen

28 kap. 16 § skollagen

21 § förvaltningslagen (1986:223)

Lgy11, 2.6 Rektorns ansvar

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Hjo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska försäkra sig om att den pedagogiska personalen arbetar utifrån de nationella styrdokumenterna.
- Rektorn ska ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Rektor ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen ska det på skolenhetsnivå genomföras ett systematiskt kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete genomförs och att inriktningen är att de nationella målen för utbildningen uppfylls. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

I gymnasieförordningen finns Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser. Enligt bestämmelserna får, i de fall undervisning i grundskolans ämnen sker i gymnasieskolan, de kursplaner för ämnen i grundskolan som gäller före den 1 juli 2011 användas fram till den 1 juli 2013. Betyg ska i så fall sättas med den betygsskala som gällde före den 1 juli 2011.

Rektorn uppger att eleverna vid gymnasieutbildningen i stor uträkning läser ämnen enligt grundskolans kursplaner. I intervju med lärarna framkommer att det inte står klart för lärarna om det är 2011 års kursplaner eller de som gällde före ikraftträdandet av Lgr 11 som ska tillämpas i undervisningen.

Skolinspektionen har tagit del av skolans dokumenterade kvalitetsarbete i form av "Underlag för kvalitetsredovisning 2011/12 Introduktionsprogrammen" och "Kvalitetsredovisning Komvux Hjo Läsåret 11/12" som också behandlar gymnasieutbildningen. Dokumenten innehåller inte någon redovisning eller analys av verksamhetens resultat i förhållande till de nationella målen för utbildningen. Det förstnämnda dokumentet innehåller rubriken "Utvecklingstankar". Enligt Skolinspektionens bedömning saknas det dock en koppling mellan det som beskrivs under rubriken och en egentlig uppföljning av verksamhetens resultat i förhållande till målen för utbildningen.

Rektorn uppger i intervju att skolan har fokuserat på att följa upp elevernas resultat på individnivå och att skolan inte har gjort någon uppföljning av skolans resultat i förhållande till utbildningens syfte och mål. Det finns inte heller någon uppföljning av resultaten i förhållande till de mål för skolans värdegrundsarbete som läroplanen beskriver. Lärarna bekräftar det rektorn uppger. Enligt lärarna är det inte någon som har efterfrågat en samlad uppföljning av kunskaps- och värdegrundsresultat. Rektorn uppger också att det inte sker någon uppföljning av att undervisningen omfattar de mål för skolans värdegrundsarbete som läroplanen beskriver.

Utredningen visar att rektorn inte i tillräcklig utsträckning försäkrar sig om att personalen arbetar utifrån de nationella styrdokument. Utredningen visar också att skolans systematiska kvalitetsarbete vad gäller såväl planering som uppföljning, utveckling av utbildningen inte utgår från kunskapsresultat och resultatet av arbetet med värdegrunden. Kvalitetsarbetet har således inte heller dokumenterats. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4-7 §§ skollagen

Gymnasieförordningens Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser, punkt 3

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Hjo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- För eleverna ska det finnas elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Motivering

Enligt skollagen ska det för eleverna i gymnasieskolan finnas elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Elevhälsans personal och rektorn uppger i intervju att skolan fram till årsskiftet 2012/13 inte hade tillgång till varken kurator eller specialpedagogisk kompetens. Från årsskiftet har en kurator och en specialpedagog inom kommunens centrala resursenhet ett ansvarsområde som omfattar gymnasieskolan. Kurator

och specialpedagog uppger dock att de ännu inte har haft någon kontakt med gymnasieskolan. Rektorn bekräftar att den nya organisationen inte har börjat fungera, men att arbetet har påbörjats under mars 2013. Lärarna uppger att elevhälsans resurser inte når fram till gymnasieskolan, med undantag för att skolsköterskan besöker verksamheten regelbundet.

I intervju med elevhälsans personal kommer det fram att psykolog endast deltar i elevhälsans arbete i samband med utredningar i enskilda elevärenden. Psykologen finns inte med i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet och träffar elevhälsans övriga personal vid två möten per termin. Uppdraget ska dock bli mer permanent och kommer att omfatta både utredningar, uppföljningar och handledning. Elevhälsans personal uppger också att det pågår ett arbete i kommunen för att ta fram en plan för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Utredningen visar att det inte finns en elevhälsa som på ett fungerade sätt ger tillgång till psykolog, kurator och specialpedagogisk kompetens. Vidare visar utredningen att skolan inte har tillgång till en samlad elevhälsa, d.v.s. medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska kompetenser, som i samarbete med skolan arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja eleven mot målen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråd Kristina Svensson och jurist Susanna Åhgren deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Magnus Haglund
Enhetschef

Oskar Cliffordson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet redovisas i ett sammanfattande beslut. Fritidshem inspekteras i anslutning till tillsynen av grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i beslutet.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka

åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).